

MED-svar fra Modersmålsskolen/Tove Ditlevsens Skole ang. effektiviseringsforslag om at reducere udgifter til Modersmålsundervisning:

I det følgende vil vi i MED-udvalget forholde os til forslaget 3 konkrete punkter;

- 1) Bedre opfyldning af alle MMU-hold.
- 2) Afvikle al MMU-undervisning om lørdagen.
- 3) Hæve indtægten fra andre kommuner som benytter Københavns kommunes tilbud.

Desuden vil vi, som punkt nr. 4, forholde os til den effektiviseringsmulighed om nedlægning af tilbuddet om Modersmålsundervisning i Københavns Kommune til sprog uden for EU/EØS, som også er beskrevet i effektiviseringsforslaget.

Vi vil gennemgående forholde os til ovenstående ved at beskrive, hvad vi mener, at de pædagogiske konsekvenser for eleverne vil være – herunder hvilken betydning forslaget vil få for kvaliteten i tilbuddet. Desuden vil vi forholde os til forslaget 3 konsekvenser for medarbejderne – ansættelsesretslige samt trivselsmæssige. Slutteligt vil vi bidrage med kommentarer med henblik på kvalitetssikring af størrelsesordenen på de beløb, som effektiviseringsforslaget lægger op til.

Vi mener at dette svar i sin helhed bør forelægges ansvarshavende politikere i udvalget. Det mener vi blandt andet fordi modersmålsundervisningen i Københavns kommune PT løfter opgaver indenfor integration og medborgerskabsstyrkelse, som det politiske niveau bør have med i deres ligning når der skal besluttes på hvilke områder der skal effektiviseres.

Kort om Modersmålsskolens (MMS) funktioner og fokusområder ud over modersmålsundervisningen (MMU):

- Medborgerskab og demokratiforståelse. På Modersmålsskolen har vi et gennemgående fokus på medborgerskab i undervisningen. Der er stor enighed om at vi også på Modersmålsskolen, som i folkeskolen, skal uddanne til demokrati. Én af Modersmålsskolens opgaver i den forbindelse er gennem modersmålet at bygge bro mellem elevs og forældres forståelse af demokrati og medborgerskab.
- Mulig positiv indvirken på resultater ved FSA. Der foreligger et materiale med statistiske grunddata, der peger på, at den gruppe af tosprogede elever, der har modtaget MMU, scorer signifikant bedre ved FSA end de tosprogede elever, der ikke har modtaget MMU – også når data er 'renset' for socioøkonomiske forhold. Trio-gruppen og MED-udvalget på MMS, mener at det ville være interessant, hvis der forskningsmæssigt kunne dykkes ned i disse grunddata, så det evt. kan valideres, at der er en effekt af modersmålsundervisning på tosprogede elevs karakterniveau ved FSA. Dette vil danne et bedre grundlag for fremtidige beslutninger om, på hvilke områder det er hensigtsmæssigt at omlægge MMU.
- Trivsel på Modersmålsskolen. Generelt er Modersmålsskolen præget af god trivsel på medarbejderfronten. Efter nedskæringer på DSA-området blev modersmålsområdet i København (modersmålsundervisning i hverdage samt Lørdagsskolen) i 2015 sammenlagt til at fungere som en

afdeling på Tove Ditlevsens Skole. Afdelingen hedder i dag Modersmålsskolen. Trivlsen var på tidspunktet for sammenlægningen ikke så høj blandt lærerne – blandt andet fordi de usikre på deres ansættelsesmæssige fremtid. I årene efter sammenlægningen har vi på Modersmålsskolen arbejdet målrettet med faglighed og trivsel. Trivselsmålinger i 2017 og 2019 vidner om en høj grad af trivsel og oplevelse af mening i arbejdet samt om et godt samarbejde blandt de 55 medarbejdere. I 2019 var Modersmålsskolen (vistnok) det skoletilbud i Københavns Kommune med den højeste trivselsscore.

1) Bedre opfyldning af alle MMU-hold:

På Modersmålsskolen er der aktuelt gennemsnitligt ca. 12 elever per hold. Typisk vil et hold være besat af elever på 0. til 6. klassestrin. På nogle hold vil der endda være elever på helt op til 9. klassestrin. På et alment modersmålshold er holdstørrelsen gennemsnitligt højere end 12 elever, da holdstørrelsen på specialholdene er væsentligt lavere end 12 elever. Der er 24 hold på specialskoler med samlet set 90 elever. Hold-gennemsnitsstørrelsen på almene hold alene er dermed ca. 13.5 elev per hold.

Det beskrives i forslaget, at Modersmålsskolen arbejder med en gennemsnitlig målsætning på 12 elever. En præcisering af dette er, at der ikke oprettes nye hold, med mindre der er minimum 12 elever tilmeldt, samt tilsagn fra forældre på, at eleven kan deltage på den udmeldte ugedag. Der er pt ikke en mindstegrænse på 12 elever på et eksisterende hold. Eksempelvis kan et hold godt køre videre med 10 elever, hvis der er en formodning om, at der vil blive tilmeldt flere elever efter sommerferien. Omvendt er der også tilfælde, hvor det pædagogisk vurderes, at holdstørrelser på mere end 20 elever godt kan lade sig gøre. F.eks. hvis der er en lav aldersspredning.

Konsekvenser af forslaget om bedre opfyldning af alle MMU-hold:

- Logistisk vil det ikke kunne lade sig gøre at lave en jævn stigning i elevtal på holdene. Nogle hold vil stige mere i antal elever end andre hold – blandt andet fordi nogle sprog er mere søgte end andre. På de hold, hvor der sker en stigning i holdstørrelse, vil lærerne få en endnu større opgave i forhold til at tilbyde differentieret undervisning tilpasset det enkelte barns alder. Allerede nu giver lærerne udtryk for, at det er en udfordrende opgave at skulle motivere og tilbyde differentieret undervisning til eksempelvis 15 elever med forskellige aldre og niveau i 3 lektioner i forlængelse af endt skoledag eller lørdag formiddag. Denne opgave bliver selvfølgelig ikke mindre udfordrende, hvis tallet på et hold stiger til eksempelvis 18 elever.
- Der vil blive tale om holdsammenlægninger. For mange elever vil dette medføre længere transport til MMU, og for en del elever (især indskolings elever) vil det ikke længere være en mulighed at deltage i MMU, hvis de skal transportere sig til en anden skole.
- Som beskrevet i forslaget, vil holdsammenlægninger personalemæssigt have den konsekvens, at lærere vil blive tilbudt færre hold = varsling til nedgang i ansættelsesbrøk. Enkelte lærere vil blive opsagt.

2) Afvikle MMU-undervisning om lørdagen:

Konsekvenser af afvikling af lørdagsundervisning:

- Mange af de sprog, hvor undervisningen er placeret om lørdagen, har kun 1-2 hold med elever, der kommer fra hele kommunen og også fra andre kommuner. Hvis modersmålsundervisningen i disse sprog skal omlægges til en hverdag, må det foregå temmelig sent på dagen, således at børnene kan nå at samles fra hele kommunen. Dette betyder, at en del af undervisningen vil foregå efter kl. 17. Hvis lærerne skal arbejde efter kl. 17, skal de have et løntillæg, og dermed vil en del af den økonomiske gevinst gå tabt.
- At afskaffe lørdagsundervisning vil indebære et tab af kvalificerede lærere. Mange sprog har kun 1-2 hold, og lærerne kan derfor ikke ansættes på fuld tid. Mange af lærerne har derfor andet arbejde ved siden af deres modersmålsarbejde, eller de er studerende. Disse lærere vil ikke kunne varetage et arbejde som modersmålslærer, hvis undervisningen skal foregå på en hverdageftermiddag. Hvis lørdagsundervisningen spares væk, vil det derfor betyde, at det faglige niveau i modersmålsundervisningen falder, fordi den da vil blive varetaget af mindre kvalificerede undervisere.
- At afskaffe lørdagsundervisningen vil indebære, at færre elever har mulighed for at deltage i undervisningen, da elever fra hele Københavns kommune, samt andre kommuner, samles til undervisningen. Eleverne skal både have fri fra deres normale skole samt have forældre, der kan bringe og hente. Rent logistisk vil dette betyde, at mange elever – særligt dem fra socialt eller økonomisk udsatte familier – ikke vil have mulighed for at deltage. Dette vil skabe en større ulighed blandt tosprogede børn i København og omegn, da nogle samfundsgrupper vil have sværere ved at deltage i modersmålsundervisningen end andre.
- At afskaffe lørdagsundervisningen vil indebære et tab af muligheden for kollegial sparring og vidensdeling, som ellers opstår, når man fysisk er sammen til pauser og forberedelse, som tilfældet er om lørdagen. Hvis undervisningen ligger spredt på forskellige ugedage, vil denne mulighed ikke være der for underviserne, hvilket kan bidrage til forringet kvalitet i undervisningen.
- Under de fælles pauser om lørdagen har eleverne en usædvanlig god mulighed for at opbygge et fællesskab mellem forskellige etniciteter og kulturer, hvilket positivt kan påvirke deres selvfølelse omkring det at være tosproget. Denne mulighed forsvinder med afviklingen af lørdagsundervisningen. Stereotyper og fordomme om tosprogede ændrer sig, når de møder dem, de måske har fordomme om. De leger sammen med børn fra mange forskellige kulturer, der taler forskellige sprog og kommer fra forskellige skoler, men alligevel har de den ting til fælles, at de alle sammen er tosprogede.

3) Hæve indtægten fra andre kommuner som benytter Københavns kommunes tilbud:

Denne del af effektiviseringsforslaget er udsprunget af en anbefaling fra Modersmålsskolens side. Her har der i en periode været fokus på, at kostprisen for udenbys elever er for lav – forstået således at kommuner ikke betaler København den reelle pris pr. elev, som det koster at tilbyde modersmålsundervisning.

Der skal her rettes en opmærksomhed på, at der kan være faktorer, der rykker ved de forventelige indtægtsstigninger, som er beskrevet i effektiviseringsforslaget. Det er beskrevet, at den foreslåede stigning i pris pr. udenbys elev vil medføre en samlet indtægt på kr. 466.000. Dette er baseret på en forventning om ca. 200 udenbys elever. Dog må man forvente en væsentlig nedgang i antal udenbys elever, hvis forslaget om lukning af undervisning om lørdagen gennemføres.

4) Nedlægning af MMU for sprog uden for EU/EØS:

Konsekvenser af nedlægning af MMU for elever med modersmål uden for EU/EØS:

- Udelukkende at give EU/EØS-sprog ret til modersmålsundervisning vil i høj grad kunne medføre en mere ulig skole med meget ulige fremtidsmuligheder for eleverne. Børn, der modtager modersmålsundervisning, får mulighed for at udvikle deres sproglige evner i modersmålet både skriftligt og mundtligt på en anden måde, end man har mulighed for at gøre i hjemmet. Børn, der får lov til at lære de sproglige regler grundigt i deres modersmål, vil stå stærkere i deres almene sproglige kompetencer, og vil derudover kunne bruge modersmålet akademisk i deres fremtidige arbejde. En befolkning med stærke sproglige kompetencer vil være en fordel for København. Hvis der kun gives disse muligheder til en lille andel af de tosprogede børn, vil det betyde, at man fratager nogle børn en vigtig kompetence, som de kan bruge på arbejdsmarkedet i fremtiden. Dette kan medføre et mere ulige samfund, hvor nogle borgere ikke er blevet så dygtige som de havde mulighed for.
- Hvis dette forslag til effektivisering besluttet, vil det betyde at mange lærere skal afskediges. Der er som tidligere nævnt tale om erfarne modersmålsundervisere med en betragtelig efteruddannelse inden for modersmålsdidaktiske områder, samt inden for områder såsom medborgerskabs- og demokratiforståelse. Disse lærere vil hverken kunne komme i forflyttelse eller umiddelbart kunne ansættes i andre funktioner i kommunen, hvorfor det vil være en ressource, som Københavns Kommune mister.
- Aktuelt er der på Modersmålsskolen fokus på, at skolens lærere skal være med til at løfte brobygnings- og integrationsmæssige funktioner. På Modersmålsskolen er der en stor enighed om dette fokus, som blandt andet omfatter arbejde med at implementere demokratiforståelse i modersmålsundervisningen og i forældresamarbejdet. Et eksempel herpå er sidste års "Modersmålets dag"-arrangement, som blev afholdt i DGI-byen med ca. 1200 deltagere fra alle kulturer i København, havde medborgerskab som overordnet tema. Hvis modersmålsundervisningen til elever med modersmål uden for EU/EØS-sprog afskaffes, vil denne mulighed for at nå ud til en meget bred skare af forældre til tosprogede børn i Københavns Kommune gå tabt. Dette har særlig stor betydning i forhold til de elever, som ud over undervisningen på Modersmålsskolen også modtager undervisning på koranskoler og friskoler. Undervisningen på koranskoler og friskoler vil i mange tilfælde være i tråd med danske værdier. Der er dog ikke altid samme gennemsigtighed i forhold til indholdet af undervisningen på disse skoler og sprogtilbud, som Modersmålsskolen kan tilbyde. På Modersmålsskolen ved vi (og gør meget ud af at beskrive og formidle), at skolens lærere løbende videreuddannes til et sekulært undervisningsfokus på demokrati og medborgerskab. Modersmålsskolen er i den forstand et sekulært alternativ til religiøst orienterede sprogtilbud.
- Henover de sidste 4 år er lederen på Modersmålsskolen blevet kontaktet adskillige gange af især muslimske men også katolske forældre og forældre fra dele af verden med andre religiøse fællesskaber. Forældrene har udtrykt ønsker om en udvidelse af de sekulære sprogtilbud. De giver også udtryk for, at deres sprog knytter sig så stærkt til deres kulturelle identitet, at de på trods af deres ønske om et sekulært sprogtilbud vil vælge det sprogtilbud der er tilgængeligt – også selvom det måtte gå i mod deres ønske om et sekulært fokus, og på trods af at de frygter indoktrinering. Derfor er det vigtigt, at der er et alternativ. En del forældre har ligeledes fortalt, at de bruger argumentet 'mit barn går til modersmålsundervisning på Modersmålsskolen' til at modstå social kontrol og pres fra deres omgangskreds, som har forventninger om, at deres børn tilmeldes religiøst eller nationalistisk orienterede sprogtilbud.
- Som det er står nævnt i forslaget er Københavns kommune den sidste af 6-by-kommunerne, der opretholder modersmålsundervisning til alle sproggrupper uanset om sproget er EU/EØS-sprog,

eller om der er tale om et sprog, der står uden for disse fællesskaber. I Københavns kommune er der opbygget en faglighed over mange år, som altså er den sidste af sin slags i Danmark. Aktuelt er det en faglighed og et tilbud, der kan moduleres alt efter, hvad forskning i børns læring og sprogtilegnelse samt politiske eller forvaltningsmæssige ønsker om integrationsrelaterede og sprogdidaktiske tiltag peger i retning af. Dette er organisationen klar til grundet høj trivsel, faglighed og motivation blandt de 55 medarbejdere. I forlængelse af dette er det værd at nævne, at Modersmålsskolen oplever en stigende efterspørgsel fra alment skoler efter udlån af lærere til at understøtte "Ny i København Børn" (NYK) samt til tolkeopgaver, hvor Tolkeservice ikke kan levere relevant tolkeservice. Aktuelt er 3 medarbejdere fra Modersmålsskolen tilknyttet NYK – og heraf repræsenterer 2 af lærerne modersmål uden for EU/EØS.